

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

KLARELFSDALEN. — FOTOGRAF W. G. WAHLSTRÖM, KARLSTAD.

18:DE ÅRG.

DEN 30 SEPTEMBER 1917

N:o 53

Foto. HASTEN, LUND.

Kliché: Bengt Sjöberg

Alfred Berg

ALFRED BERG.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

En af den lundsiska studentsångens trofastaste söner, hvars hand nedskrifvit en hel del af de vackraste bladen i dess sängförenings protokoll, berättade för tio år sedan med anledning af director mucises Alfred Bergs femtioårsdag, hur det gick till, att Alfred Berg blef "Fader Berg". "Vi hade valt honom några kvällar förut — en obekant 'nerrullad', som flertalet af oss inte kände ens till namnet. Men vi hade vår besökelses tid, och vi letade bland kände och ökande den ifrigt efterlängtrade någon, som skulle göra't. Med lättförklarlig undran sågo vi honom nu klifva fram ibland oss och med en försynt knackning i notställaren äska tystnad. Hans ord, efter att ha tackat för valet, komma oss att än mer undra:

— — — men vill ni hjälpa mig och stå som en man vid min sida, så tror jag, att det skall bli någonting af.

På det fingo vi upp 'stå stark', och den tysta kritiken begynte. Där fanns nog inte hos denne nykorade den säkra form och det fina temperament, som längre fram skulle fira den fräjdade sängarhöfdingens taktstaf, men gryet fanns där omisskänneligt. Och det var märkligt, hur lätt och hur fort det gick att få sångare i massor till öfningarna. Det blef verkligen något af, det blef lundasångens andra guldålder. Men åran kom ingalunda med ett slag; i förstone var det mödosamt nog att vinna något erkännande åt det, som i vissas ögon var dömdt på förhand. Och var det ringa utmärkelse, var det ock föga lönande att vara studentsånganförelare på den tiden. Men här fanns en energi, som intet förmådde nedslå, och en tro på framgång, som var framgången själf. Sångarne hade funnit sin man — detta allom och enhver veterligt nämndes han härefter "Fader Berg".

Under årens lopp blef Alfred Berg "Fader Berg" icke blott för Lunds studenter, utan äfven för hela Nordens sängälskare. Ja äfven utanför Skandinavien gränser sträckte han sina eröfringståg med sängartornernas makt. Det behöfver väl knappt erinras om Amerikafärden 1904, väl den stoltaste bragd som hittills förekommit i det svenska studentlifvets häfder. Den var en af de betydelsefullaste insatser, som hittills gjorts till återknytande eller upprätthållande af förbindelserna mellan det gamla Sverige och det nya, som småningom växt upp i den stora unga världsdelen på andra sidan Atlanten.

Carl Alfred Berg är anmärkningsvärdt nog norr- länding till börd. Han är nämligen född i Hudiksvall den 13 oktober 1857, som till läroverksadjunkten därstädes Carl Olof Wilhelm Berg och hans maka Margareta Nordin. Efter att ha aflagt mogenhets-examen vid Hudiksvalls högre allmänna läroverk 1877 inskrefs han samma år som student i Uppsala, där han ägnade sig åt naturvetenskapliga studier, men kanske i ännu högre grad åt sångens och musikens konst. Först sedan han år 1886 öfverflyttat till Lunds universitet, fick han tillfälle att samla sig för filosofie kandidatexamen aflaggande år 1888; i själfva verket är han en framstående botanist, särskildt på licheniologiens (lavvarnes) område, som icke blott offentliggjort flera hithörande studier i "Botaniska Notiser", utan äfven fått införd en växtfysiologisk afhandling "Studien über Rheotropismus bei den Keimwurzeln der Pflanzen" i Lunds universitets årsskrift ännu så sent som 1899. Afgörande för honom blef emellertid, att han lyckligtvis ej håller i Lund kunde underlåta att odla musikens ädla konst. Redan på hösten 1889 blef han det därvarande enskilda studentkapellets

ledare och togs snart (från 1892) i anspråk äfven för upprätthållande af kapellmästaretjänsten vid universitetet under dåvarande innehafvarens sjukdom. Under tiden hade han som ofvan nämndes (den 30 mars. 1891) blifvit vald till studentsängföreningens anförare och kunde redan följande år med en utvald trupp göra en första sängarfärd till Danmark; de loford den opartiska danska kritiken ägnade denna voro första yttre tecknet till, att en ny dag randats för den sydsvenska studentsången. Våren 1893 vid den högtidliga doktorspromotion, vid hvilken kung Oscar till erinran af 25-årsdagen af sin egen promotion till hedersdoktor vid 1868 års jubelfest var närvarande för att mottaga en frisk lager, blef studentkonsernten en verklig händelse i universitetets lif, hvilken lät tala om sig lika mycket som den promotionskantat, som Berg samtidigt skänkte sin Alma Mater. Och nästa år vid de gemensamma svensk-danska konserterna i Köpenhamn och Lund blef det klart för en hvar, att det var verkligt stora dagar sången ånyo upplefde under Lundagårds kronor.

Det var därtör ej håller underligt att tanken uppstod att mera varkaktigt knyta Berg till universitetet och det därmed förenade musiklifvet. Kapellmästaretjänsten kunde förutses bli ledig och han uppmanades att begifva sig utomlands för att genom särskilda musikstudier habilitera sig för densamma. Det lyckades och efter två års frånvaro återvände han från Tyskland för att tillträda den nu från domkyrko-tjänsten lösgjorda kapellmästarebefattningen i Lund. På denna har han alltsedan verkat lika oförtrutet och framgångsrikt som i sin egenskap af sånganförelare, om ock det företrädesvis varit som sådan han blifvit bekant för den stora allmänheten.

Det är ett stort antal sängarfärder Lunds student-sängförening sedan dess företagit under Bergs ledning. Minnesrikt blef framför allt besöket i Stockholm utställnings- och jubileumsåret 1897, då lagrar skuros både vid den stora nordiska musikfesten och den första allmänna sängarfesten. Ingen lundasångare kan någonsin förgäta den ödmjuka stolthet, som fyllde honom och hans kamrater, när de en vacker junidag ute vid Saltsjöbaden i täflan med studentsångare från Köpenhamn, Upsala och Kristiania fingo sig sängarpriset tillerkändt för den sommarljufva sången från Lundagård och "blommande sköna dagar". Två år senare gjordes ett sista försök att med den hjärtatsnyckel som heter sång, sammanknyta de band mellan den skandinaviska halföns båda folk, hvilka politiken just var i färd med att lösa. Det lyckades icke, men de nya förbund, som 1899 knötes i Lund och Kristiania, voro kanske ej utan betydelse för den fredliga lösning, som vanns 1905. Ar 1904 följde så Amerikatåget, 1905 sängarmötet med Upsala för att blott nämna några af de stora händelser i svenskt sängarfif, för hvilka man har Alfred Berg att tacka.

Varm är förvisso den tacksamma hyllning, som kommer att inströmma till honom nu på sextioårsdagen både från hans nuvarande gossar, de studentgenerationer, som under mer än 2 1/2 årtionde aflöst hvarandra under hans taktpinne, och de tusen och åter tusen åhörare, som under intrycket af de toner, hvilka han förstätt framkalla, känt ungdom och vår genomströmma sina hjärtan.

Sedan år 1898 är Berg i äktenskap förenad med Berta Hilma Räucker, dotter af fabriksidkaren Wilhelm Räucker i Leipzig och hans maka Emilie Seume..

Neдре bilden:
 AKTIEBOLA-
 GET INDU-
 STRIBANKENS
 NYÖPPNADE
 STOCKHOLMS
 KONTOR,
 JAKOBSSGA-
 TAN 14.

P. Essén, to.

Uttal af Ekm., A.-B. Besitt. Sjöförsärrer, Sthm.—Gbg

DET STORA INDUSTRIMÖTET I STOCKHOLM DEN 18—20 SEPT.

På inbjudan af Svenska teknologföreningen och Sveriges industriförbund hölls den 18—20 sept. i Stockholm ett stort *industrimöte* i och för öfverläggning om möjligheterna att anskaffa ersättningsmateriel för sådana industriella råvaror, å hvilka brist f. n. råder. Mötet, hvilket som deltagare räkade ett betydande antal af vårt lands mest bemärkte industrimän, öppnades af d:r Gustaf Ekman, hvarefter till dess ordförande utsågs f. statsrådet direktör Axel Wennersten. Föredragshållare voro ingenjör *I. Svalin*, hvilken gaf en allmän öfersikt af frågan om ersättningsmateriel för industrien, docenten *E. Norlin*, som belyste smörjoljeproblemet och därmed sammanhängande spörsmål, öfveringenjör *A. Ramén*, hvilkens ämne var "Hushållning med sparmetaller" samt docenten *E. Öman*, som redogjorde för sulfittlutens möjligheter. Föredragen följdes af rikt gifvande diskussioner.

* * *

Aktiebolaget *Industribankens* afdelningskontor i Stockholm öppnades den 20 september i sina nya lokaler i Jakobsgatan 14 för verksamhet i hufvudstaden. Det nya bankföretaget startade som bekant i början af detta år, men skapade sig genom öfvertagande af Malmö folkbank i ett slag ett stort antal afdelningskontor i Sydsverige och har sedermera efter hand genom upprättandet af nya sådana i såväl norra som mellersta Sverige redan nått en betydande och för framtiden lofvande utveckling. Antalet afdelningskontor utgöra nu omkring 25. Enligt uppgift från hufvudkontoret i Göteborg är banken nu uppe i en omslutning af 70 miljoner kronor. chef för Stockholmsafdelningen är bankdirektör M. Billing.

HVAR 8 DAG

Till bild å sid. 836.
 En skiss till den stora gruppen *S:t Göran och Draken*, beständ för Stockholms stads nya stadshusplats, har i dagarna fullbordats af skulptören Carlstian Eriksson. Den sålilla gruppen, som är afsedd att i kolossalstorlek utbarras i koppar och uppställas å ett af stadshusetornen, utgör ett huvudparti af det skulptur anordnade klockspel, som i samband med förtliga gestalter ut *S:t Görans* legenden komma att vid vissa klockslag gå i sin rundgång mellan jungfrutorne och Stora tornet. Vi hänvisa i öfrigt till vår artikel i årg. XVIII nr 26.

HVAR 8 DAG

T. v.: FRÖKEN ROSA GRÜNBERG.
T. h.: PROFESSOR YNGVE SJÖSTEDT.

I dagarna har förlofning eklaterats mellan den uppburna operasångerskan fröken *Rosa Grünberg* och intendenten vid Riksmusei entomologiska afdelning, den framstående forskningsresanden professor *Yngve Sjöstedt*.

*

Torsdagen den 20 september gaf K. Dramatiska teatern premiär på den unge österrikiske dramaturgen och lyriskern *Anton Wildgans* skådespel "*Armod*". Skådespelet är af gripande verkan. Man infördes i en tjänstemannafamilj, där armodet lyser en till mötes. Under ständiga försakelser håller den utarbetade familjefadern hemmet samman. Hans enda lycka är den starka kärlek som hans båda barn

Foto. Tackliff, Stockholm

Kliche: Bengt Silfverparre.

Foto. Jäger, SÖlm.

Kliche: Bengt Silfverparre.

Nederst t. h.: K. DRAMATISKA TEATERNS SENASTE NYHET: "*ARMOD*" af *A. Wildgans*. — Herr *Carl Brovallius* (Spuller), fru *Stina Hedberg* (dottern) och herr *Gustaf Molander* (sonen).

T. v.: CHR. ERIKSSONS SKIZZ TILL "*S:T GÖRAN OCH DRAKEN*", afsedd för *Stadshuset* i *Stockholm*.

Foto. Malmström, SÖlm.

Text å föreg. sida.

Foto. Almqvist & Irenitz, Stockholm.

kring 300 elever vid Norra realläroverket, som då i reserverade vagnar foro ut till Järna, där kampanjen ägde rum. Innan marschen till arbetsplatsen anträdde, hölls korumhvarefter tåget satte sig i rörelse mot Kallfors skogar. I spetsen gick rektor Svedelius och jägmästare Lundborg jämte två trumslagare. Under dagens lopp arbetades det friskt i skogen och ansevärliga mängder kottar och skogsaffall hade på kvällen insamlats af ungdomarne.

Pressfotos.

Kliché: Kem. A.-B. Benjt Sjöveersparre, Sthlm—Gbg.

STOCKHOLMS SKOLUNGDOM UT TILL KOTT- OCH RISINSAMLING. Å öfversta bilden synas främst t. v. rektor Svedelius och jägmästare Lundborg. Nedersta bilden visar arbetet i full gång.

I det nu pågående arbetet för tillgodoseendet af vinterns bränslebehof har hufvudstadens läroverksungdom gjort en beaktansvärd insats genom insamling af kottar och skogsaffall i skogarna kring Stockholm. Början gjordes måndagen den 17 sept. af om-

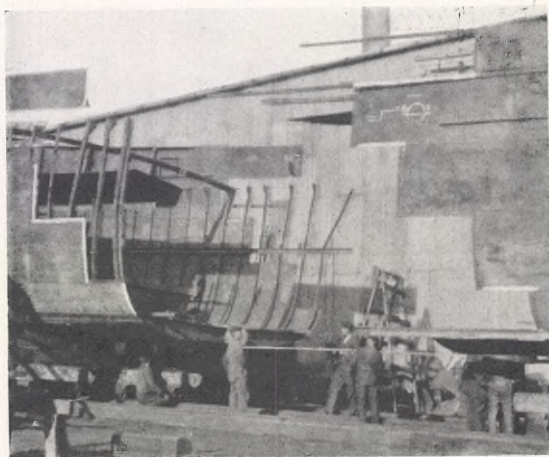
De följande dagarna voro Jakobs och Katarina realskolor ute vid Östanå på kottinsamling, Nya elementarskolan i Täby, Norra latin i Västerhaninge, Södermalms läroverk i Tvetaberg och Östermalms läroverk i Rydbo.

hysa för sin allt uppoffrande fader, makan-modern, som icke kan glömma sitt ståndsmässiga ursprung, förbittrar för honom och barnen lifvet genom sin ständiga klagan. Hon omger sitt hjärta med ett pansar af is som sprider kyla i hemmet och ytterligare fördyrar den glädjelösa tillvaron.

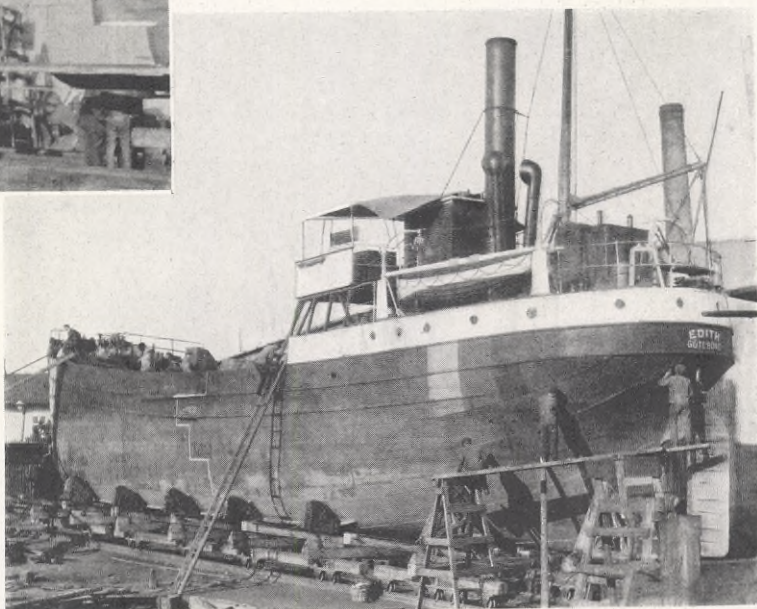
”Armod” är en betydande diktares verk. Det är en hymn åt den allt försakande faderskärleken och

åt det tåligt burna armodet, som också kan ha en uppgift bland människorna.

Hvad spelet beträffar var det godt å alla händer. I den svåra rollen som den brådmogne sonen-studeranden Gottfrid visade hr *Gustaf Molander* prof på ett erkännansvärdt arbete. Den ungdomliga vekheten, trotsat och den bittra ironien fingo måttfulla uttryck. Dottrens roll spelade fru *Stina Hedberg* okonstladt och

Vidstående bilder visa hur man i tonnagebristens tider genom förlängning af ett fartyg kan öka dess lastningsmöjlighet. Arbetet utföres för närvarande vid Eriksbergs mekaniska verkstad, Göteborg, med kanalångaren "Edith". Ångaren var före förlängningen 103 fot och lastade då cirka 400 tons d. w. Efter en förlängning af 23 fot och 4 tum får fartyget en ökad lastförmåga af cirka 125 tons och genom in-

Fotos Hasselblad, Gbg.

Bild: Emil Sjögren

FÖRLÄNGNING AF FARTYG FÖR UTVINNANDE AF ÖKADE LASTNINGSMÖJLIGHETER. Kanalångaren "Edith" under förlängningsarbete vid Eriksbergs mek. verkstad i Göteborg.

med äkta värme. Herr *Brovallius* som fadern grep allas hjärtan. Hr *Emil Hillberg*, hvilken öfversatt stycket lät sin malmstäm-ma klinga i visionen i fjärde akten. Fru *Augusta Lindberg* som den förgrända modern tog med varsamhet på sin icke lätta roll.

När ridån efter sista akten föll, var det dödstyst i salongen och det dröjde en god stund innan den gripna publiken kom sig för att applådera. Författaren vann en konstnärlig seger och visade med "Armod" att han är en diktare af betydande mått.

Foto. Lunåh, Mälte.

Bild: Emil Sjögren

DET UTOMORDENTLIGA SEPTEMBERSILLFISKET I SKÅNE, det största i mannaminne. Alla båtar återvände med fulla laster, somliga med öfver 1,000 valar; försäljningspriset blef kr. 2.50 per val.

byggandet af en botten-tank på cirka 25 tons i den nya delen af fartyget ökas trälastförmågan med ej mindre än 40 procent.

Yrkes- och Amatör-fotografer

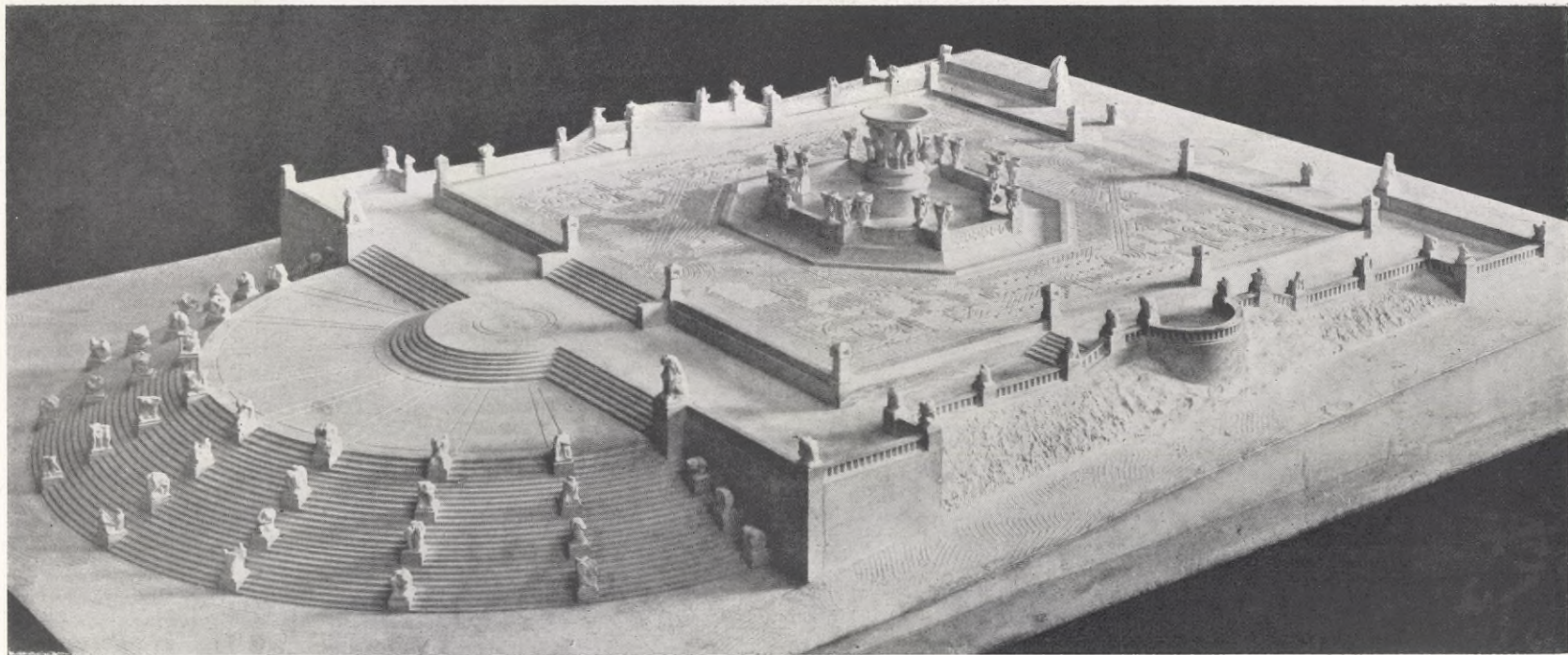
äro välkomna med

nya, vältagna landskaps- eller genre-
- - - bilder - - -

lämpliga för vare sig den stora bilden å omslaget eller för den mindre vignetten å hvarje häftes första sida. — Ersättning vid antagandet.

REDAKTIONEN.

DÄR NORDENS STÖRSTA FONTÄN FULLBORDAS.

GUSTAV VIGELANDS MODELL TILL DEN BLIFVANDE MONUMENTALA FONTÄNEN I KRISTIANIA.

Kliché: *Boald St. Westergaard.*

Tid efter tid förgår — mycket uppstår i dag som i morgon är borta. Få ting stanna kvar och förbli. Sällan blir ett stort löfte infriadt. Ännu mera sällan öfverträffar infriandet allt hvad äfven den djärfvaste förhoppning drömt om. Endast någon gång under seklernas lopp uppträder en af dessa utvalda monumentala gestalter, som tyckas vara födda med en hel tidsperiods samlade krafter och budskap i sitt medvetande och hvilkas gärning är mäktig nog att bilda en epok i mänsklighetens historia.

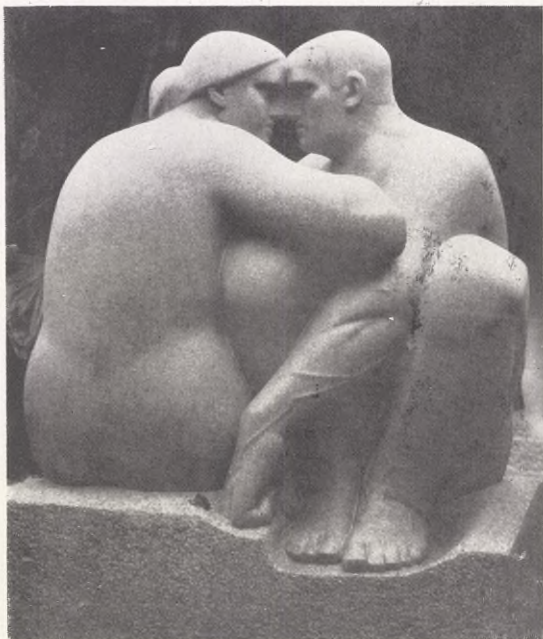
Gustav Vigeland är en af dessa utvalda. Anblicken af hans produktion är som anblicken af en

brusande flods mäktiga jämna lopp genom jordens härligheter och lidanden ut mot havets universella ro. Denna flod sjunger en allvarlig, en gripande dikt om mänskligheten — detta haf återspeglar allt lifs yttersta sträfvan: harmoni med Gud.

Det fanns en tid då man trodde Abel-monumentet vara höjdpunkten i denna märkliga produktion; det kom en annan tid, då fontänen i sitt första imponerande utkast öppnade blicken för något ännu betydelsefullare inom bildhuggarekonsten. Det var denna fontän, som kom norska folket att vakna upp till medvetande om hvad det ägde i Gustav Vigeland, och

som sedan föranledde en folkuppslutning från hela landet som är enastående i Norges historia, Aldrig har heller ett världsrykte vuxit så direkt på intrycken genom verken från själ till själ som hans, aldrig har stämningen hos en publik varit mera gripen än hos de tusen och åter tusen, som första gången år 1906, då fontänen utställdes i sitt första utkast och andra gången 1916, då den förelåg i sin sista slutgiltiga plan, beskådade ett verk, hvars like det ej blifvit många folk på jorden förunnadt att äga.

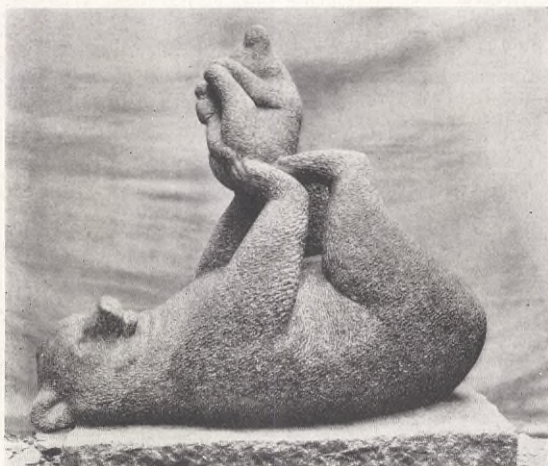
När en främling numera visar på den ensamma höga träbyggnaden öfvanför Trefaldighetskyrkan,

Efter fotografi. Kliche: Ernst Sjöbergparro.
STENGRUPP TILL VIGELANDS FONTÄN i grå Idefjordsgranit.

hvari Norges största geni arbetar, och frågar hvilken denna byggnad är, får han till svar: "Det är Vigelands fontän." Detta svar är betecknande. Man nämner icke mästaren, som efter decenniens isolering i sin verkstad, blifvit en legend, utan man nämner hans verk.

Därinne i denna byggnad förgår ett ovanligt lif. Det är alltjämt i samma byggnadskomplex vid Sorgenfribacke, hvari en gång det okända geniet började resa sin märkliga värld af plastisk diktning, som den nu världsberömda mästaren med en skaparkraft och en arbetsintensitet, som saknar sitt motstycke, fullbordar det underbara lifsverk, som skall bli af ovärderlig betydelse för den stad och det land till hvilket det en gång skall knyta sin sagolika storhet och berömmelse.

Efter fotografi. Kliche: Ernst Sjöbergparro.
BJÖRNFONTÄN AF VIGELAND i röd granit, att uppställas i Kragerö.

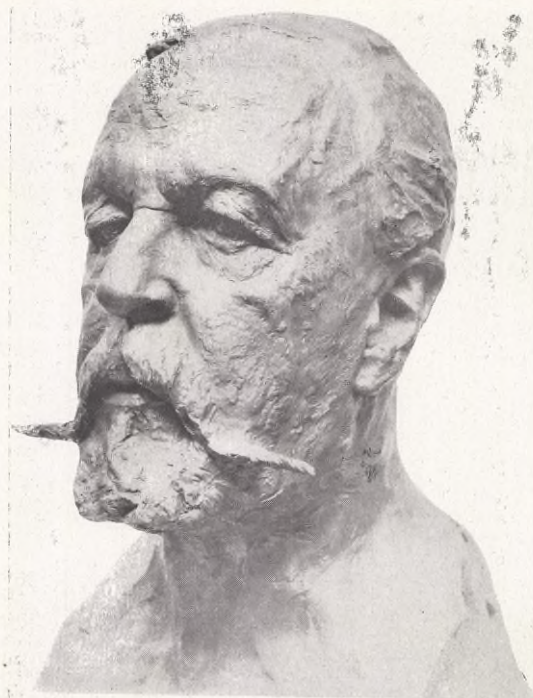
Fontänen 1906 var stor. — år 1916, då den föreligger i sin sista plan är den en hel värld af överväldigande plastisk skönhet, som från en enda mans hjärna utflyttats på jorden. — En dröm i sten, inne- slutande en dröm i brons. Bronsgrupperna äro kärnan, den innersta helgedomen i denna monumentala skapelse af en suverän fantasi. Hur mycket inre stilla öfvervägande, hur många tankar, hur mycket arbete har det ej kraft för att detta gigantiska verk, som nästan förutsätter en uppoffring af en mans hela lif, så organiskt som nu skett, kunnat växa fram.

Redan vid bestigningen upp mot fontänen — som höga på öfversta platån inplanterade träd en gång skola öfverskugga — hvilken skönhet för ögat att dröja vid! Denna fest af linjer, fast sammanslutna som tonerna i ett ackord — dessa pelarrader af grupper i gråhvit Idefjordsgranit, dessa lugna stort huggna gestalter, som förmedla intryck af hvila, af allvarligt, fördjupadt lif. Vid hvarje steg en ny uppenbarelse

Efter fotografi. Kliche: Ernst Sjöbergparro.
ÖDLEFONTÄN AF VIGELAND, afsedd att utföras i grå granit

att dröja vid. Där mannen och kvinnan i stum, trofast tillgifvenhet blickande in i hvarandras själar — där mannen beskyddande slutande kvinnan i sin famn, hon i ousäglig hängifvenhet öfverlämnande sig åt hans sköte — där två i våldsamt brottande män — där en annan grupp af mor och barn — inalles 72 granitgrupper, hvar och en ett fulländadt mästerverk. Därtill komma de redan fullbordade 22 bronsgrupperna i naturlig människostorlek, midtgruppen med titanerna i öfvernaturlig storlek, ett 70-tal reliëfer kring bassängens kant samt ett på platån i svart och grå granit inlagdt ornament, hvars mönster ingen gång upprepar sig. Tanken svindlar — det är ett helt epos i sten och brons, och öfver det hela denna be-

VIGELANDS PORTRÄTTBYST I BRONS AF KONUNG OSCAR II, tillhör Prins Eugen.

tagande plastiska ro, lugn, soligt djup såsom himlens bäge öfver jordens myllrande lif.

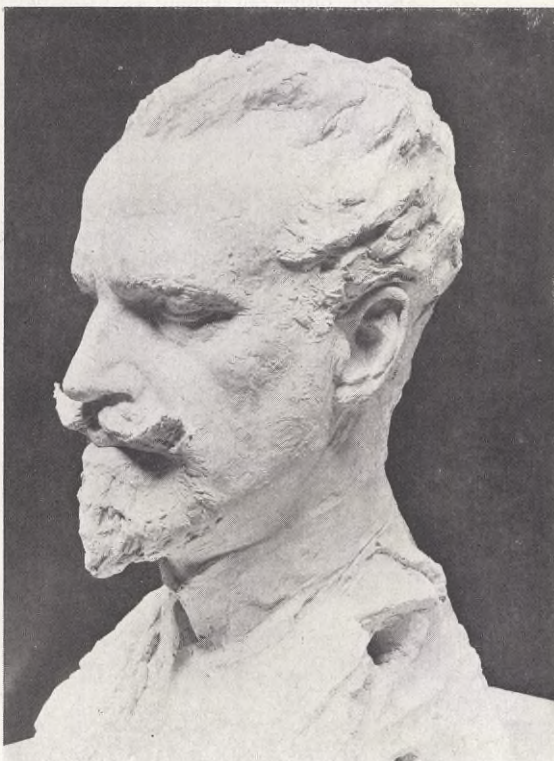
Mästaren står nu midt uppe i arbetet med de 72 granitgrupperna. Till hans atelier draga en 4 à 6 hästar alltibland upp kolossala block af granit, som därinne förvandlas till mästerverk. Från gipsen till stenen öfverflyttas denna mångfald af idéer, han syselsätter icke mindre än tre arbetare med blotta grofhuggningen, medan han själf i första och sista hand med beundransvärd inspirationskraft och arbetsförmåga skapar och fullbordar. I atelieren stå äfven verken hopade — i "Haven" drömma bronsfigurerna, där ligga titanernas jättelemmar utsträckta bland träden, där framträda i majestätiskt lugn de ljusgrå granitgrupperna, ett symfoniskt spel af lemmar, en gripande förstenad värld, hvori all naturens stora mystik tyckes ha stannat.

Midt i detta brinnande arbete med fontänen hvilat sig mästaren i andra verk som fångslat hans fantasi. Nyligen stod Tordenskiöld i atelieren — stod som på en hög kommandobrygga under det osynliga skeppets fart framåt, med den djärva lugna blicken spänjande långt ut öfver hafvet, skörten på lifrocken kring den högvuxna, stolta gestalten lätt tillbakapressade af vinden, den trekantiga hatten på hufvudet. En idealisk hjältegestalt med sågnens poesi och hafvets solljusa, befriande stämning öfver sig. Senast syntes en större ofullbordad staty öfver Edvard Grieg. Han står där såsom tagen under en enslig promenad i sin trädgård. I hans ställning ligger hela hans väsen fixerad. Den uppåt vända blicken uttrycker ett halft förströdt lyssnande — osynliga fåglar kvittra omkring honom, osynliga vatten forsa i fjärran, ohörbara toner genombrusa från alla håll hans själ och flyta samman till en stämning af stilla uppmärksam undran...

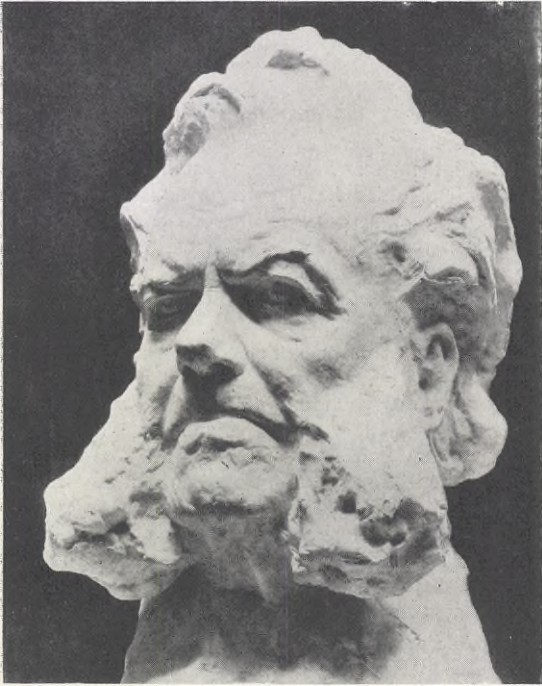
Ingen nu lefvande bildhuggare frambesvär med sådan intensitet som Vigeland uttrycket för sin idé. Han upplever hvarje verk — däraf deras outplånliga verkan. Detta framträder icke minst i hans porträttkonst. Om Vigeland ej någonsin gjort något annat än sina porträttbyster skulle redan dessa gifvit honom ett odödligt namn. Med dem har han skapat syntetiska och odödliga fysionomier af lika hög rang som den stora litteraturens syntetiska och odödliga karakterer. Han tyckes i dem ha gjort stoffet genomskinnligt. Man ser i dessa ansikten, som äga en djupare och innehållsrikare likhet än den rena fotografiens, en själ i dess skarpaste sammandrag.

Till de intressantaste höra porträttet af Jonas Lies adla romarhufvud, bankir Ernest Thiels porträtt i sin djärva, originella linjering, som ger föreställning om en karaktär af monumental läggning samt det underbara ynglingaansikte hvartill konstnärens bror, målaren Emanuel Vigeland en gång stätt modell. Samtliga porträttbyster, som inalles torde uppgå till ett 30-tal, hafva tillkommit under åren 1901—1910, då äfven en stor del af Vigelands märkligaste idéskapelser sågo dagen. Innan fontänen fångslar honom och äfven under tiden har han sålunda många gånger om gått om sin samtid med en enorm produktion, hvori hvarje verk i sitt slag är det bästa, då alla på det intimaste äro genomlevade och ingen öfverglänsar honom.

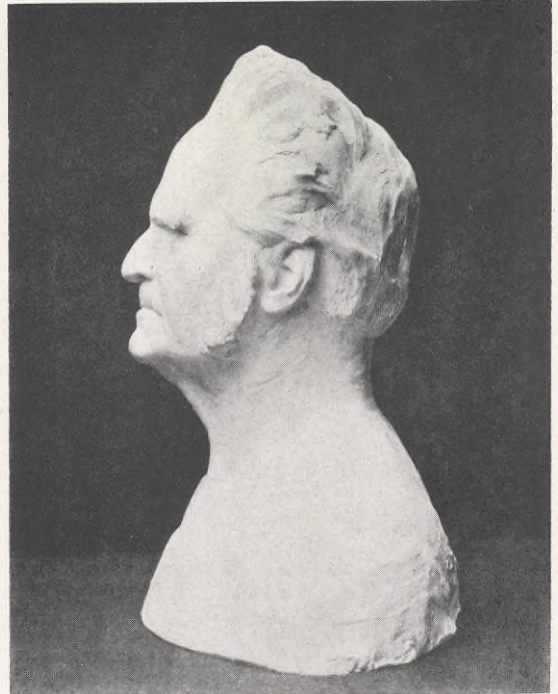
Men den största af hans skapelser, den som befriar mest af hans andes outtömliga rikedom är hans jfsverk, fontänen, hvori allt finnes och hvori hans

ERNEST THIEL, PORTRÄTTBYST I BRONS AF VIGELAND, tillhör bankdirektör E. Thiel.

HENRIK IBSEN. *Porträttbyst i brons.*
I Trondhjems Galleri

BJORNSTJERNE BJÖRNSON. *Marmor.* *Kristiania Konst-*
museum.

plastiska geni på det underbaraste sätt löst sin monumentalaste uppgift.

En gång, när den knutit sin berömmelse till Abeliaugen, där den af konstnären är bestämd att stå, och som är den enda centrala plats i Kristiania, där en sådan anläggning är tänkbar, skola släkten långt in i kommande tider vandra omkring i denna skönhets värld, undrande öfver den tid, som såg något sådant skapas, undrande öfver den väldiga kraft som skapat den, och hvilkens namn då för dem fått samma legendariska storhet som Michelangelos nu för oss.

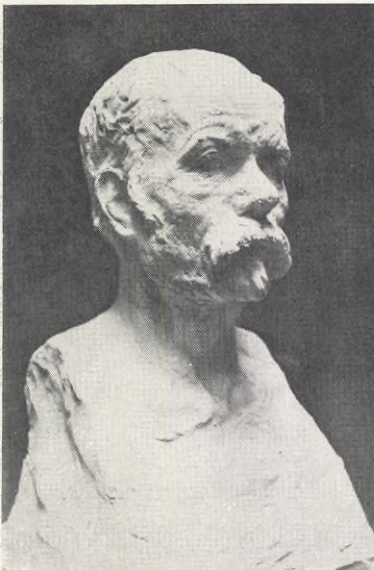
S—e L—w.

Med detta häfte avslutar HVAR 8 DAG sin 18:de årgång för att med det nästföljande ingå i sin

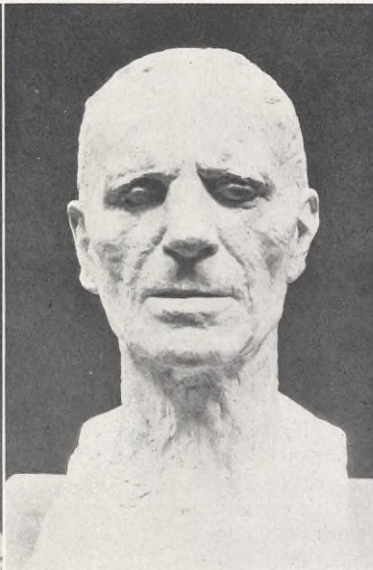
19:de årgång.

Efter en så lång följd af år, under hvilken tidningen oflättligt följt sitt från början utstakade program under ständig utveckling, torde ett uppreoande af detsamma här vara obehöfligt. Under uttalande af ett tack för hvad oss kommit tillgodo under det gångna prenumerationsåret hänvisa vi till prenumerationsanmälan och cirkulär.

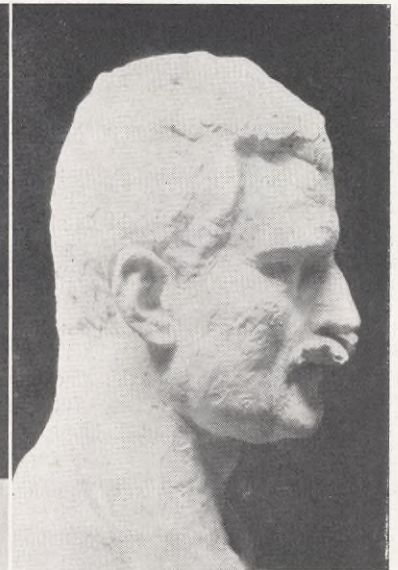
Redaktionen.

ARNE GARBORG. *Brons.*
I Kristiania Konstmuseum.

JONAS LIE. *Brons.*

KNUT HAMSUM.

Anatörfoto. L. W. Pehrson, Strömsnäs bruk,

ÅHUS SLOTTSRUIN, ett historiskt minnesmärke från nordiska sjuårskriget, utgrävt på 1890-talet och nu hotadt af fullständigt förfall, till räddning hvarifrån Vitterhets-, historie- antikvitetsakademien anslagit ett belopp af kr. 250.

Klische: *Illustr. Sjöversparre.*

För bestridande af de allra nödvändigaste konserveringsarbetena å Åhus slottsruin på statens o hamndirektionens i Kristianstad bekostad under ledning af lektor A. Ahlén utgräfdes år 1892 ha inga åtgärder vidtagits för att skydda det under så oerhördt mycket arbete utgräfdä historiska minnesmärket mot frostens åverkan.

I dagarna nedreser emellertid akademiens tjänsteman arkitekt Brandel för att ordna de behöfliga konserveringsarbetena.

VÄRLDSKRIGET.

Inför det annalkande vintersperspektivet blir frågan om krigets längd åter aktuell och *fredsdiskussionen* tar ny fart. En del spådomar under tredje septemberveckan ville uttyda tecknen så, att fred skulle vara att vänta innan årets slut. Man åberopade sig på en fortgående telegrafisk korrespondens mellan Wilson och påven, hvilken enligt romerska rykten fått ett gynnsamt förlopp. Vidare skulle Lloyd George för en arbetaredeputation ha förklarat, att han ansåge krigets slut nära. Från Österrike hördes liknande röster, och ryktena om Tysklands svar på den påfliga fredsnöten berättade, att i detta svar sådana medgifvanden beträffande Belgien skulle göras, att ingenting längre skulle hindra fredsunderhandlingarnes inledande. Så var emellertid icke fallet. Noten, som publicerades den 21, yttrade ingenting om Belgien, ehuru den gaf uttryck åt uppriktig fredslängtan.

Hvad som mest stärker fredshoppet är fortfarande situationen i *Ryssland*. General *Kornilovs* upprorskuyp misslyckades, och *Kerenski* har blifvit ryska härens generalissimus. All makt har samlats i händerna på ett direktorat af fem personer, och denna maktkoncentrering tycks tills vidare ha lyckats besvärja de onda makterna, sedan direktoratets första åtgärd blef att proklamera

Ryssland som republik. Underrättelserna från Petrograd tyda på en begynnande bättring i den febersjuka statskroppen, och möjligen ha förhållandena nu ändrat sig så att den nya ledningen skall kunna skapa reda i det inre och återupprätta arméns stridsduglighet. Konjunkturerna ha afgjordt försämrats sig både för reaktionens krafter och bolschevikernas propaganda. I en nära framtid kommer nu ett stort demokratiskt riksmöte att hållas i Moskva, där motsatser skola om möjligt utjämnas. Regeringen har visserligen återigen gifvit de allierade försäkringar om att den ämnar fullfölja kriget och afvisar hvarje tanke på separatfred, men ingen tviflar på att Rysslands regering är den mest fredsvänliga och den som

Forts. å sid. 446.

Foto. Dahlöf, Kiruna.

Klische: *Illustr. Sjöversparre.*

EN KIRUNA-BILD FOTOGRAFERAD 16 SEPTEMBER kl. 10 f. m Efter två dagars yrväder täckte meterhöga snödrifvor marken.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

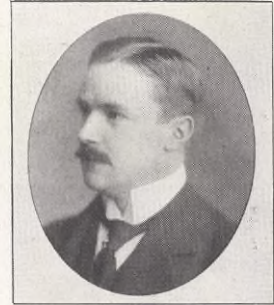
L. R. NYSTRÖM.
Öfverintendent. — Stockholm.
80 år 29 Sept.*

C. F. HOLMQUIST.
Landshöfding. — Falun.
60 år 29 Sept.*

J. E. BIESERT.
Ingeniör. F. d. Statsråd. —
Lennartsfors. 55 år 30 Sept.*

IS. N. LINNÉR.
Regeringsråd. F. d. Statsråd.
Stockholm. — 40 år 13 Sept.*

E. W. ULFFERS.
Grufingeniör. — Hälsingborg.
80 år 11 Sept.*

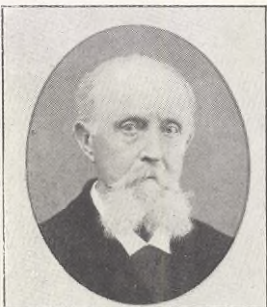
K. J. G. SABELSTRÖM.
Länsveterinär. — Järfvsö.
60 år 29 Sept.*

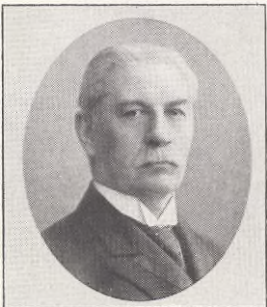
S. H. ANREP.
V. Konsul. — Skellefteå.
50 år 12 Sept.*

J. ÅHLANDER.
Disp. f. Chokl. fabr. Fyris.
Upsala. 50 år 10 Sept.

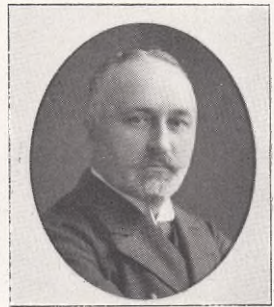
A. F. KJELLMAN.
Fil. Dr. — Strängnäs.
75 år 18 Sept.*

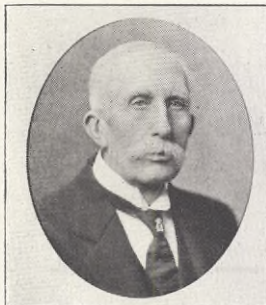
E. R. V. HEDENSTIERNAN.
Borgmästare. — Sköjdsö.
70 år 28 Sept.*

H. A. MELEN.
Prov. Läkare. — Trollhättan.
60 år 18 Sept.*

C. B. HALLENGREN.
Förste stadsläkare. — Helsing-
borg. — 50 år 15 Sept.*

A. O. ALRUTZ.
F. d. Byggnadschef. — Stock-
holm. 75 år 15 Sept.*

J. M. R. MELANDER.
Major. — Lidingsön.
60 år 12 Sept.*

C. G. VON ZWEIBERGK.
Major. — Skara.
60 år 27 Sept.*

J. G. G. AMÉEN.
Öfverste. — Stockholm.
50 år 26 Sept.*

* Data å sid. 846.

MÄRKLIGA FRÄNFÄLLEN.

Foto. Rahm, Malmö.

GREFVINNAN EBBA SNOILSKY, född Ruuth, Carl Snoilskys efterlämnade maka, aföden den 12 september.

tember 1844 på Vegeholm i Skåne och dotter af underlöjtnanten friherre E. F. E. Ruuth och dennes maka, född Palmqvist. År 1864 ingick hon äktenskap med greve K. T. F. Piper, som afled 1869 och 11 år senare gifte hon sig för andra gången med dåvarande kanslirådet i utrikesdepartementet, greve Carl Snoilsky. Närmast sörjande är enda dottern, Elisabeth, gift med kammarherren hos prinsessan Eitel Friedrich, kaptenen i reserven af braunschweigska infanteriregementet Richard von Heynitz.

*

I dagarne ingick sorgebudet att en af Finlands mest bemärkta män, landtmarskalken friherre Viktor Magnus von Born natten till den 16 september aföden till sin egendom Sarwlags i östra Nyland.

En ädel och orädd kämpe för Finlands frihet och oafhængighet har med friherre Born gått ur tiden. I den långa finsk-ryska konflikten har friherre B. varit en af de mest framträdande förgrundsgestalterna för den finska oppositionen. Med en lågande oförskräckthet, som under Bobrikovs våld skaffade honom en förutsedd landsförvisningsorder, reste han sig mot det förtryck, som genom russifieringspolitiken allt mer hotade förkväfva hans lands inre själfständiga lif. Förvisningsåret 1903—1904 gick B. i landsflykt och bosatte sig i Stockholm, där hans stort lagda, gedigna och omutligt rätttrådiga natur skaffade honom en vidsträckt och talrik vänskrets.

Redan 1877 började B. deltaga i det politiska lifvet såsom representant för sin ätt å finska landtdagens riddarhus, där hans kunskapsrikedom och arbetslust och snart hans äfven allt mer framträdande eminenta statsmannaegenskaper förskaffade honom anseende och ställning såsom en af svenska majoritetens ledande män. Vid sista ständslandtdagen 1906, då von Born efter Bobrikovs fall återvärd till Finland, fungerade han som landtmarskalk — en i politiska brytningstider krävande belättning som han innehade under åratals och detta därtill såsom den siste i raden af de framstående män som innehafvt den.

V. M. von Born var född den 8 okt. 1851 i Hälsingsfors, där han 1868 blef student. Efter aflagda juridiska examina blef han auskultant vid Åbo hofrätt 1873 och öfvertog 1888 vid sin faders, den framstående statsmannen Johan August von Borns död familjegodset Sarwlags. Öfver denna egendom utgaf han en beskrifning och historia år 1898. I öfrigt har von B. gjort sig sänd som en betydande, poli-

Grefvinnan Ebba Snoilsky, skalden Carl Snoilskys efterlämnade maka, afled den 12 september på Nådhammarhemmet på Lidingön utanför Stockholm i en ålder af nära 73 år.

Redan genom Snoilskys skaldskap känner man en del om den intelligenta, inspirerande personlighet, som härmed, fjorton år efter sin make, skildts ur tiden. Vid den tidpunkt hon som en god genius kommer att spela in i skaldens lif var hans sängarhjärta redan förstämndt. Det var ej längre samma sprudlande och betagande ande som i "Italienska bilder" diktar ymnighets- och skönhetsdikter som ingen annan — idealistens tilltro till drömmarna, människans till mänskligheten synas på något bittert sätt ha gäckats, och Snoilsky nalkas redan den skymning där det nordiska svärmodet öfvergår i sterilt tungsinne. Det är vid denna period — på tröskeln till en tid hvori man aldrig mer trodde sig få höra hans sköna skaldelyra klinga — Snoilsky träffar den kvinna, som inspirerar honom och inleder en ny vår i hans skaldskap och hans lif. Själf rikt begäfvad och med djupa litterära intressen ägde grefvinnan Snoilsky i hög grad den varma fina förståelse och sympati som Snoilskys känsliga eldsjäl behöfde. Ett i synnerligen rikt mått lyckligt äktenskap blef äfven följden af denna förening, som upplöstes först med skaldens fränfalle år 1903.

Grefvinnan S. var född den 26 sep-

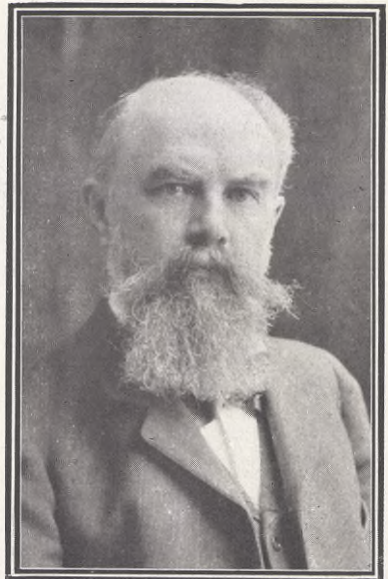

Foto. Hammarlet, Stockholm.

FRIHERRE VIKTOR VON BORN, den framstående finske politikern och patriot, aföden den 16 september.

tisk skriftställare samt framträdande medlem i Finsk Tidskrift.

Budet om den store frihetskämpens fränfalle har väckt förstämning i vida kretsar i Sverige, där hans namn och personlighet förskaffat honom många vänner och sympatier. En syster till frih. von B. är gift med chefen för Thule, direktör Sven Palme i Stockholm.

*

Bulgariens drottning Eleonora, prinsessa af Reuss Koestritz har aföden den 12 september. Drottning Eleonora för-mäldes den 28 februari 1908 med dåvarande fursten, sedermera konung Ferdinand af Bulgarien i dennes andra gifte. Den aföden var född den 22 aug. år 1860.

Begrifningen af den aföden drottningen ägde rum den 18 september under stora högtidligheter. Efter jordfästningen som förrättades af öfverhofpredikant Ayerbach började ett imponerande sorgetåg, som följde kistan till kyrkan i byn Boljana, som den aföden själf utvalt till sin sista hviloplats.

Bland de talrika kransar som sändts till drottningens likbegängelse märktes särskildt två eller tre, som skickats af engelska och franska krigsfångar, hvilka på detta sätt velat visa sin djupa tack-samhet för den kärleksfulla och outtröttliga omsorg den aföden drottningen vid hvarje tillfälle nedlagt för att lindra mänskliga lidanden.

I anledning af drottning Eleonoras fränfalle hölls begrafningsdagen kl. 11 f. m. högtidlig sorgegudstjänst i tyska S:t Gertrudskyrkan i Stockholm. Minnesgudstjänsten bevisades bl. a. af centralmaktständernas samtliga diplomatiska sändebud, norske ministern dr Francis Hagerup, danske ministern kammarherre Scavenius, holländske ministern Jonkheer van Vredenburg m. fl. De närvarande mottogos vid ankomsten till den för äminnelseakten särdeles praktfullt smyckade kyrkan af Bulgariens chargé d'affaires Alexandre Grecoff. Sveriges konung representerades af kabinettskammarherre Aminoff, drottningen af kammarherre De Geer och kronprinsparet af kammarherre Edelstam.

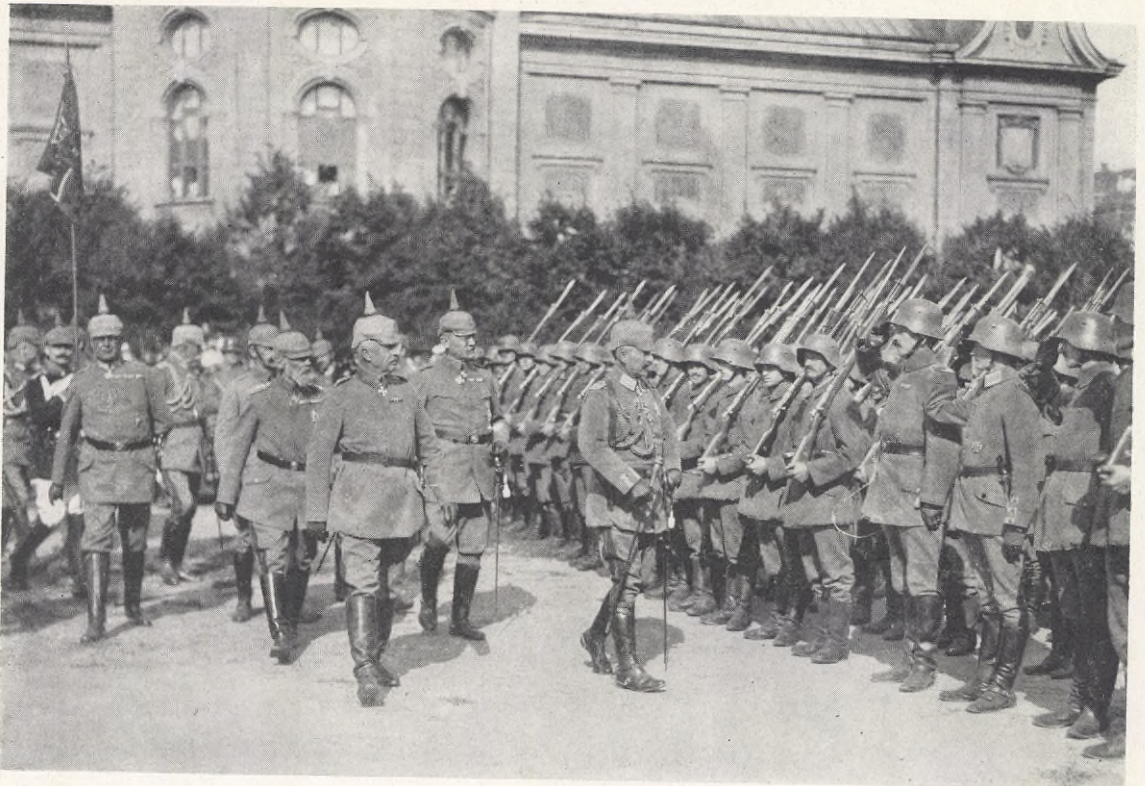
Efter gudstjänstens slut fick Bulgariens chargé d'affaires Grecoff mottaga kondoleans af centralmaktens och de neutrala staternas representanter.

Foto. Sandau, Berlin.

DROTTNING ELEONORA AF BULGARIEN, aföden den 12 sept.

I DET ERÖFRADE RIGA

Efter fotografen.

KEJSAR WILHELM HÄLSAR DE SEGERRIKA TRUPPERNA uppställda på Katedralplatsen i Riga.

Slöcke: *Frank Nijverplassen*.

Efter fotografen.

DE AF RYSSARNE FÖRE FLYKTEN ÖDELAGDA MAGASINEN vid Dünakajerna i Riga.

Slöcke: *Frank Nijverplassen*.

Forts fr. sid. 846.

ställen halfannan km. in i de tyska ställningarna och togo ett par tusen fångar. Enligt tyska rapporten, som karakteriserade anfalllet som rekordartadt ifråga om artilleriets medverkan, skulle nio engelska divisioner ha satts in i striden.

Till veckans öfriga världspolitiska stoff hörde fortfarande den svensk-argentina despatch-affären, hvars aivecklande man får hoppas skall fortgå lugnt, sedan Sverige nedlagt en kraftig protest i Berlin. Denna affär torde i hvarje fall ha tillfogat Sveriges intressen större skada än något annat af oss själfvärdadt hittills under kriget.

Vidstående bild:

OCKSÅ EN KRIGSBILD: De stora boulevardkaféerna i Paris betjänade af kvinnlig personal — sedan den manliga så fullständigt som möjligt mobiliserats för krigstjänstgöring.

Nedanstående bild:

ENGELSKA TRUPPER I EN INTAGEN TYSK STÄLLNING VID VÄSTFRONTEN. Observera den starkt barrikaderade järvägslinien.

INNEHÅLL: Kapellmästare Alfred Berg (helsidesportr. och biografi). — Där Nordens största fontän fullbordas. — Bilder till dagskrönikan. — Världskriget. — Veckans porträttgalleri.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angifvande af källan förbjudes vid laga påföljd.
För Berättelser och Historietter gäller ovilkorligt förbud.